

KIRSEBÆRTIDEN

København 1971

Han får aldrig pakker, hvem skulle sende ham pakker? Han køber ingenting på postordre, og han kender ingen, der kunne finde på at sende ham en julegave. En hemmelig beundrer er den mindst usandsynlige forklaring, måske den jyske teaterforeningsformand, der ville hjælpe til og gik i vejen. En af kollegerne kan have givet hende adressen, de havde travlt med, at hun havde et godt øje til ham.

Så står han med pakken i hånden. Den vejer vel et kilo og er stor som et leksikon. Der er tyske frimærker på, vesttyske. Adressen er maskinskrevet, afsenderadressen siger ham ikke noget. Stasi følger afhoppere langt ind i deres nye liv og slår til, når de er holdt op med at være på vagt, men brevbomber sender man til betydningsfulde personer, ikke til en lille skid som ham selv, og pakkens form er regelmæssig, uden buler eller noget, der føles som metal eller ledninger.

Han finder en kniv i køkkenskuffen og går løs på tapen. Den, der har pakket pakken, har haft nok af den, alle sider og hjørner er klistret til med brun pakketape. Inde i pakken ligger et brev og en ny pakke. Brevet har et brevhoved fra et advokatfirma i Frankfurt. På pakken står der: I tilfælde af min død, og på en ny linje: Sendes uåbnet til, og så hans navn og adresse. Skriften er den samme som på den seddel, der ligger i hans tegnebog, den sidste seddel, hun skrev til ham.

Har De alvorlige problemer, stiller teatret gerne op med hjælp og råd, står der. Er De blot i dårligt humør, vil jeg bede Dem holde det uden for arbejdspladsen.

Sedlen lå i hans postkasse på teatret. En chefs reprimande eller en lærers tilrettevisning af et genstridigt barn, korrekt og formelt, blottet for følelser. Det var den værste periode, og han husker, at han tænkte, den her beholder jeg. Den her tager jeg frem og læser, hvis jeg kommer til at savne hende. I snart ti år har den ligget i hans tegnebog, og han har ikke taget den frem, ikke engang, når savnet

holdt ham vågen om natten. At hun er død nu ændrer ingenting, for ham har hun været død længe.

Pakken ligger på køkkenbordet. Om lidt åbner han den. Om lidt tager han den, går ned ad trapperne, om på bagsiden af huset, og smider den i skraldespanden. Om lidt går han ud og køber brunt papir og tape, pakker den ind igen og sender den tilbage til afsenderen. Men klokken er mange, og hvis han skal nå turnébussen, der ikke venter, er der ikke tid. Inde i soveværelset pakker han sin taske med det nødvendige til tre overnatninger. I køkkenet krøller han omslagspapiret med tapen sammen og smider det i skraldespanden, knytter posen og stiller den ved døren. Han efterlader sig aldrig rod og svineri, det er et princip. Selv når han bare skal en tur til købmanden, rydder han op.

Pakken ligger der stadig. I sit grå papir med en snor om, med mange knuder. Han bærer den ind i dagligstuen, hvor hans nye reol allerede bugner af de bøger, der holder ham med selskab. I reolens lille skab opbevarer han vigtige papirer og den pengekasse, hvor han lægger penge til husholdningen hver måned, men det er ikke der, pakken skal være.

Sofaen er en sovesofa. Han købte den uden at vide, at den var det, for udseendet og komforten, men når han klapper ryggen op, er der et hulrum. Han har ingen overnattende gæster og ingen ekstra dyner, magasinet er tomt. Pakken lægger han, af grunde, han ikke selv kender, i en Irmapose. Ved nærmere eftertanke i én pose til. Han vikler gummibånd om og klemmer den ind under nogle fjedre i sofaens ryg. Så klapper han ryggen ned.

Der kan den ligge. Til han er død, og sofaen bliver solgt på auktion eller kørt på lossepladsen. Eller til han en skønne dag tager den frem og måske, måske ikke, bestemmer sig for at åbne den.

(...)

Kirsebærtiden

Skrive kan jeg ikke. Halvt analfabet, kalder jeg mig selv, det sparer mig for meget. Men nu sidder jeg her med en pen i hånden, og snart er det for sent.

Siderne i kladdehæftet glør på mig. Jeg mærker hans ånde i nakken. Jeg lukker øjnene, han er langt borte, bor i et andet land, har gjort det længe, men jeg mærker ham. Når jeg falder i søvn, er han der. Når jeg vågner om morgenen, kan jeg lugte hans hud.

På kommoden i soveværelset står mit fjernsyn, jeg kan se det fra sengen. Det sender reportager fra partidage, fra højtideligheder, fra flyveopvisninger og parader. Jeg er for træt til selv at deltage, men når jeg ser det i fjernsynet, er det som at være der selv. Skriver jeg, må jeg vende tilbage, gøre rede for det hele så nøjagtigt som muligt. Som at være der selv.

Da de byggede muren, byggede jeg min egen mur. Deres står der, stærkere og mere uigennemtrængelig for hvert år, der går. Måske står den der til evig tid. Min egen er skrøbeligere.

Gigten har givet mine fingre knuder, men jeg kan stadig holde på en pen. og pennen er mit sesam.

Jeg skriver det første ord. Jeg ser på det, ved ikke, hvor det kom fra, men ved det alligevel, og nu sprækker muren. Dengang er nu. Som at være der selv.

Mit liv er en forhandlingssituation. Har været, vil forblive. Mit liv går med forhandlinger. Med myndighederne, der ikke blot er nærige, men som vil kontrollere. Mig. Den skrivende. Hver eneste levende sjæl, der passerer sceneindgangen, kontrollerer de, men de skal forbi mig for at nå dem med repressalier, og jeg forhandler. Jeg leder på vildspor. Jeg slår en ring af troværdighed om de stakler, der er under mistanke, og jeg er sej, jeg giver mig

ikke. Ingen myndighedsperson modtager frivilligt et brev fra mig, hvor jeg går i forbøn, hvor jeg appellerer til overbærenhed med ungdommelige udskejelser, hvor jeg påpeger den enes talent og den andens nødvendighed.

Et gæstespil i Paris er i farezonen, hvis skuespiller X miskrediteres, og Fanden er løs, hvis skuespillerinde Y får ørene i maskinen og af en eller anden grund må stå skoleret, må interneres, må tages ud af cirkulation, fordi hun har udtrykt sig kritisk i den forkerte situation.

Forsigtighed varer længst. Det er ikke alle, der ved det. Jeg gør. Årene i landflygtighed lærte mig, at diplomati holder vand, og diplomati koster så lidt. De korrekte fremgangsmåder, den hensigtsmæssige kommunikation, det hele sidder i min rygmarv og skal ikke engang mobiliseres, de rigtige ord kommer, den korrekte formulering. Kombineret med en antydning af skyldpålæggelse får det en hvilken som helst kommissær til at tvivle på sin rette tro. Er det i virkeligheden mig, der har den? Jeg er skuespiller, og de er usikre på, hvor jeg hører op og rollen begynder. De har set mig på scenen, de har set mig fremsige den skrivendes monologer, de har lyttet til suset fra de røde faner i min stemme, hørt sætningerne, de strømlinjeformede, svirpet i luften på deres vej mod målet, og det præcise, effektive pling, når de ramte.

Min sangstemme er ikke noget at skrive hjem om, men når jeg synger, græder man. Det er ikke meningen. Teorien er en anden, teorien fornægter følelser, følelser er bare til besvær, men når kommissærerne hører mig synge, at de skal tage tøjlerne i hånden, de tøjler, de for længst har taget, og som de forvalter så hjerteskrærende talentløst, når de hører, at de marcherer under den rette fane, selv om de ved, at de gør det i deres egen takt, der ikke har noget med det fælles bedste at gøre, så vælder tårene op i deres bondesnu øjne, og teorien er glemt.

Hvad er det også for teori? Gud og hvermand ved, at det, vi laver på scenen, har til eneste formål at mase sig ind i de sjæle, vi ikke tror på, vi har. At få folket til at pisse i bukserne af skræk, at få det til at skælve af glæde. Vi ved alle sammen, at fornuft alene ikke sælger billetter. Proletariatet vil have følelser, og vi leverer dem. Følelser har ingen ideologi, de er der bare, de opstår i vore kroppe, og det er kroppen, der giver dem deres udtryk. Mit håndværk er at fremkalde dem hos andre. Jeg behøver ikke at have dem selv, men det er ikke det, teorien siger,

ifølge den skal ingen have dem, ikke jeg, ikke publikum, her er det tankens klarhed og sindets maskuline ligevægt, der tæller. En anden teori handler om kulde og varme, og der kan jeg ikke være med. Jeg er ikke intellektuel, jeg er en ganske almindelig kælling med ganske almindelige evner, undtagen på ét eneste punkt, mit skuespillertalent. En borgermadamme, som livet gjorde til proletar, og som nu lever lige så godt som en storborger. I den faktisk eksisterende socialisme.

(...)

Berlin 1991

...Hun havde sin faste plads ved bordet til venstre for døren. Alle måtte passere det, ingen slap for hendes blik, velvilligt eller undersøgende, misbilligende eller opmuntrende. Hendes øjne var overalt, den, der gik over gården, kunne blive råbt an fra vinduet i hendes kontor, kom lige op, bare fem minutter. De andre snakkede om det. Selv blev han aldrig kaldt op, og i kantinen passerede han bare og fik et smil, et nik, det var alt. Alligevel tænkte han hver gang, at alle måtte kunne se det. Lige så tydeligt som hvis de havde stået nøgne midt på scenen i fuld belysning.

Den tunge bærepille midt i lokalet skjuler bordet, der var hans foretrukne plads i den periode, hvor kollegerne ikke ville vide af ham. Der spiste han sin mad, mens han kikkede på malingen på murværket, til han kunne hver sprække, hver afskallet plet udenad. Ingen satte sig på stolen overfor, ingen henvendte sig til ham, det var et ensomt sted. Det kunne have fået enhver til at tabe appetitten, men henne ved bordet til venstre for indgangen sad hun, hans hemmelighed, og strålede.

Han vil sidde på stolen igen. Huske, hvordan det var, og mærke, at det ikke gør ham noget. At der ikke er noget skræmmende i at være fremmed og blive set på med mistænksomhed eller ligegyldighed. Det er sådan, hans liv har været, og han har klaret det, også uden at tage skade. Men det, der var hans stol, står ikke tom.

En ældre mand sidder på den. Hans brede, hvælvede pande og smalle underansigt får ham til at ligne en vædder uden horn, og han løfter blikket fra bordpladen.

I et iskoldt sekund ved han, hvem det er. Manden på stolen er den eneste, han nogen sinde har slået. I gulvet, oven i købet, han måtte have hjælp til at få ham på benene. Manden var fuld og rasende, og selv i dag er han, uden at han ved hvorfor, overbevist om, at han ikke havde noget valg.

Var de rivaler? Han ved det ikke. Bare, at manden på stolen kom tilbage fra fem års strafarbejde og krævede sin ret. På teatret var han ikke længere velkommen, og Eva ville ikke vide af ham. Forholdet havde været kort og stormfuldt, engang havde hun været nødt til at sminke et blå øje over for at kunne gå på scenen, og nu var hun jo sammen med ham.

Manden har løftet hovedet. Dengang var han begyndt at blive tyndhåret, nu er hans nøgne isse en blank halvkugle.

- Du, siger han. - Er du tilbage i folden?

Hans øjne har røde kanter, og de er hverken fjendtlige eller det modsatte, bare trætte. Som om de har set det, der var værd at se, og nu nøjes med at registrere.

- Det kan man ikke sige, siger han. – Et kort besøg bare.

Turist, tænker han. Taget på fersk gerning. Man kan tro, jeg kommer tilbage for at hovere, vifte folk om næsen med min omhyggeligt udvalgte skjorte og den lækre livrem i mine designerjeans.

- Du slap ud, siger manden, og nu husker han hans navn. Uwe var det. Han havde fortrængt det, som så meget andet. – Du var smartere, end vi troede.

- Jeg klarede mig.

Det skramler bag dem, stemmer og skridt genlyder mellem væggene.

- Kom her.

Uwe rejser sig og vifter ham med over til køkkenlugen. De står bagest i en lille kø af folk i arbejdstøj, og han vil ikke være uhøflig, tager imod den bakke, Uwe

rækker ham, kniv og gaffel, glas, fisker to servietter ud af en holder og fanger Uwes ironiske grimasse. Kvinden i lugen har køkkenfedtet hår over de indfaldne kinder, som ikke engang komfurvarmen har formået at give farve. Sidst, han så hende, var hun en blomstrende, rødmosset tøs, altid god for en fræk bemærkning. Nu er hendes øjne små og uinteresserede som hos en, der lige er vågnet af en dårlig søvn. Først, da Uwe siger hans navn, glimter noget bag brillerglassene, og selvfølgelig kan han spise med, der er nok til alle, sådan var det dengang, sådan er det nu. De bedste traditioner overlever, og de husker vel alle de gode gamle dage. Dengang de var unge og rynkefri, alle sammen. Hun griner til ham, til Uwe, og hun mangler nogle kindtænder i overmundens, men hendes venlighed gør ham godt.

Flæskerouladen. Rødkålsbjerget. To massive knödel og brun sovs nok til at drukne en rotte i. Han kender det hele, men han har ikke spist sådan i årevis, til hverdag steger han en bid laks eller en kotelet og spiser en ordentlig salat til, tager sig en rundtenom rugbrød, når han ikke gider lave mad.

De sætter sig ved bordet, og Uwe hugger ind.

- Hun stikker mig altid en portion, når jeg kommer, siger han mellem to mundfulde. – Så får jeg noget at spise den dag.

Kødet er hårdt som gummi, som om det er blevet varmet op én gang for meget, men det er ikke nu, han skal være kræsen. Han saver en luns af rouladen og stopper den i munden. De spiser i tavshed, Uwe gumler stædigt, tygger med den ene side af kæben og skyller efter med vand. Bagefter stanger han tænder og tørrer munden med bagsiden af hånden.

- Tandkødet, siger han. – De siger, det rådner op, når man ryger. Jeg er stoppet nu, men det var vel for sent. Man tror jo, man er dødssyg, når man spytter blod.

Han lægger servietten over resterne på sin tallerken, ved den sidste knödel gik hans grænse. Nu vil han bare komme derfra, men Uwe har andre planer. Et eller andet sted er det også, som om han skylder Uwe noget. At slå hans eftermiddag ihjel, hvis det er det, der kræves, og måske kan Uwe ligefrem være hans guide til byens forvandling. Fortiden har han ikke brug for nogen vejviser til, men Uwe kan i bedste fald forsyne en planløs eftermiddag med lidt struktur. De bærer deres

bakker tilbage til lugen, hvor Hannelore tager imod dem. Navnet er dukket op, uden at han har behøvet anstrenge sig, hans mors navn, endnu en grund til smile til hende, og han har reddet hendes dag. Han er et minde om noget varmt og trygt, uproblematisk for den, der ikke stillede for mange spørgsmål.

Uwes gangart er præget af mange stop. Et ben vil ikke rigtigt følge med, men han kamouflerer det dygtigt, bruger pauserne til at pege og forklare. Byen rives ned og bygges op på samme tid, siger Uwe, nye bygninger vokser frem, de gamle tager bulldozerne sig af, ikke mindst i Øst. Over deres hoveder svinger kranerne som futuristiske skulpturer, mindesmærker over noget, der snart vil være glemt.

Hans gamle kvarterer lugter stadig af fattigdom, men ansigterne på dem, de møder, fortæller ham, at de ikke har slået sig til tåls. Der er sult i øjnene, ikke efter noget at spise, efter stort set alt andet, men også håb om, at sulten vil blive stillet en dag, i en ikke alt for fjern fremtid. Han ved ikke, om det er godt eller skidt. Mest godt, tror han, mangel og savn har aldrig gjort noget positivt ved folk, men overflod kan på den anden side gøre dem dumme. Samtaler om friværdien i kollegernes lejligheder kan fylde et uendeligt antal frokostpauser, og når han vil diskutere indholdet i den forestilling, de bygger kulisser til, bliver der stille om bordet.

Ejendommen ligner sig selv, til de kommer om på den anden side og ser, at facaden mod gaden nu er en pudset mur, hvis eneste glugger er de små vinduer i trappeopgangen. Det vindue, der var hans, er der ikke længere, ikke engang som en tilmuret ramme, og lyset, det blide eftermiddagslys, der faldt på hendes nøgne krop, når hun lå på hans divan og ventede på ham, er lukket ude for altid. Hvorfor man ikke har hakket de der skammelige mursten væk og åbnet vinduerne for lyset, fatter han ikke.

Trappeopgangen er uforandret bag den støvede rude. De ternede fliser har fået en grålig patina, dengang var de sorte og mørkegrønne. Gadedøren er slidt og har samme grønne farve som dengang, men nu er den låst, og et skilt med ringeklokker er skruet fast i dørkarmen. Han genkender ingen af navnene, men hvorfor skulle han også ringe på? Han har ikke noget at gøre derinde, og slet ikke med Uwe på slæbetov. Hendes skridt på trappen, hendes skæve smil, når han

åbnede døren, det smil, der var forbeholdt ham, hendes mørke stemme, der blev mørkere, når de var alene, husker han alligevel.

- Jeg boede her, siger han til Uwe. – I nogle år. I starten.

Før du kom tilbage. Det kan han ikke sige, men Uwes ansigt fortæller ham, at Uwe ikke har problemer med at gøre hans sætninger færdige. I det hele taget virker det, som Uwe ved en del, han ikke direkte giver udtryk for. Som om han sidder inde med informationer, der vil blive sat i spil, når situationen er til det. Ikke, at det virker truende, men det gør ham usikker, og måske er det ligefrem meningen.

Han bestemmer sig for at skippe Uwe så snart, han kan være det bekendt. På en pæn måde, ingen skal kunne sige, at han behandler en gammel kollega med andet end respekt. Til frokosten drak de bare vand, nu trænger han til en øl. Han kan tage en øl med Uwe og lade det være godt med det.

Knejpen på hjørnet ligner sig selv i en grad, der grænser til det parodiske. En træet guirlande af kunstige blomster på kanten på bardisken er det eneste nye, alt andet er lige så smudsigbrunt og blankslidt og ildelugtende som dengang. Bartenderen er en nyere udgave af den gamle, lige ned til skjolderne under armene på den flimmermønstrede skjorte.

Uwe har allerede slået sig ned ved bordet i hjørnet, selv er han blevet ved disken. Han betaler for deres fadøl, og det er o.k. Han er ikke den rige onkel, der skal vise sig, og som man skal presse så meget ud af som muligt, han er bare en gammel kammesjuk, hvis tur det var at give den næste omgang.

Eva og han sad ved det bord den sidste aften. Togbilletterne lå i hans lomme, skuldertasken havde han stillet hos portvagten på teatret, og portvagten var ikke kendt for at stille spørgsmål. Folk parkerede deres børn hos hende, når de var syge, hun formidlede byttehandler og trøstede den, der havde brug for det efter en fiasko, og blandede sig i øvrigt ikke. Til Eva havde han sagt, at han ville bruge et par af sine sjældne fridage på den tur til Cottbus, han var blevet ved med at udskyde. Besøge graven, hente nogle af moderens ting hos sin moster. En helt plausibel forklaring, og han havde ikke engang haft brug for at afslå noget tilbud

om at tage med, hun havde en stor rolle i den næste opsætning og gik til prøve hver dag.

Øllet er besk og tilpas koldt. Dengang var det altid lunkent, man sparede på strømmen. Uwe tager en lang slurk og ræber let. Så siger han noget.

- Det var hende, der angav mig. Men det vidste du vel.

Tonen er let, en replik i en konversation om hvad som helst. Prisen på øl dengang og nu, knejpers indretning. Men det er nu, han burde tømme sit glas, sige tak og farvel og hurtigst muligt finde døren.

Han bliver siddende. Tungen klæber til ganen, men han tør ikke løfte glasset til munden, han tør ikke drikke, han tør ikke noget andet end at blive siddende på sin plads på den fedtede sofabænk uden at røre et lem.

Uwe drikker resten af sin øl i et langt, boblende drag. Tipper det tomme glas i retning af baren, hvor bartenderen er helt indforstået. I pausen før et nyskænket glas havner på papskiven foran Uwe, hører han sit hjerte slå. Så tager han sig sammen og drikker en slurk, og én til, for en sikkerheds skyld.

Uwe er halvvejs igennem den nye øl, før han fortsætter.

- Hvis du ikke vidste det, var det vel i orden, at du pandede mig en.

Det er nu, han skal sige ting som, Hvad mener du, eller Jeg troede jo. Ordene ligger klar i hans hjerne uden at komme videre. Hans hånd er iskold af nærkontakten med ølglaset, nu tømmer han det og fanger bartenderens blik.

- Det virker, som om du ikke kender hele historien, siger Uwe. Han lyder belærende, som en partikommissær i færd med at udlægge teksten.

- Hun var god til at sprede røgslør, så du er undskyldt.

Hvilken historie?

Uwes udmattede ansigt har fået liv, en sveddråbe bevæger sig langsomt ned over den blanke pande og når næsetippen. Før den slipper, bliver den tørret bort med en hånd. Hånden lander på bordet mellem dem med et lille klask.

- Hun var ikke hjemme, da de hentede mig. Bortrejst, på besøg hos familien. Det var planlagt sådan. Hun ville slippe af med mig. Jeg klagede over, at hun lå i med geniet, og jeg havde banket hende. En enkelt gang, hvor det blev for meget.

Da han kom til teatret, var Uwe væk, og han overtog hans roller uden at stille spørgsmål. Ingen nævnte Uwe, ingen havde lyst til at tale om, hvorfor han var forsvundet, eller hvor han befandt sig, og da han kom tilbage nogle år senere, var han selv et etableret medlem af ensemblet og Uwe blot en besværlig del af Evas fortid. En man skulle undgå, så godt det lod sig gøre. Den nat, han kom for at sparke døren ind til hendes lejlighed, var der ikke så mange alternativer.

Skummet på hans nye øl driver ned over glassets sider, han suger det i sig, drikker en slurk. Venter.

- Det kostede mig seks år, siger Uwe. - Hvis man ser det på den måde.

Der er også andre måder at se det på. Uwe vil beskrive dem, og han vil være tvunget til at lytte, og mens han gør det, vil han og Uwe drikke øl, den ene efter den anden. Han skylder Uwe det. Ikke på grund af et knytnæveslag en gang for længe siden, men fordi han slap ud. Fordi det var ham, der overlevede.

Bartenderen har skruet op for musikanlægget. En schlager fra dengang runger igennem lokalet. Popmusik, langt under deres værdighed at lytte til, men den kom fra Vest, og alle kunne synge med på den.

Tiritomba. Tiritomba. Wenn die Liebe ist so schön.

Uwe synger med og slår takten med glasset.

- Kærlighed, siger Uwe. – I Hohenschönhausen fik jeg kærligheden at føle, den slags kærlighed ville man hellere være foruden, men det var altså den, hun syntes var god nok til mig. Eva.

Hohenschönhausen. Stasifængslet, man dårligt nok turde nævne ved navn dengang.

- Fængsler er for de skyldige, siger Uwe. – Ikke? Ikke?

En pegefinger peger mod hans næse.

- Det her fængsel skulle gøre dig skyldig. Det tog lidt tid, før du fattede det, men de havde tid til at vente på, at tøren faldt. Tiden kunne du bruge på at tænke på hende. Der havde fået dig anbragt der.

Uwes blanke isse er blevet endnu blankere, hans glas er tomt igen, og han løfter det, tipper det mod bartenderen. Han tømmer sit eget glas og efterligner bevægelsen. Det begynder at ligne et ritual, og der er ikke noget i vejen med ritualer. Om ikke andet holder de tilværelsen sammen.

- Hvordan kunne jeg vide det, kan du sige. Det kunne jo have været hvem som helst. Men det kunne ikke have været hvem som helst. Det kunne kun være hende. Hun skaffede mig af vejen, så hun kunne gøre, som hun ville.

Hvorfor skal han vide det? Han har ikke noget ansvar for hende, har aldrig haft det, hvorfor skal han belemres med Uwes historie og Uwes anklagende tone? Men hvis det er meningen, at han skal få dårlig samvittighed, er det tæt på at lykkes, og han nægter at have dårlig samvittighed. Han vovede pelsen, han reddede sig ud i tide, skal han straffes for det? Vreden strammer i kæberne. Hvis Uwe fortsætter på den her måde, kan det ende med, at han stikker ham en. Tanken virker på en eller anden måde tiltalende.

Uwe er fuld nu. Selv mærker han den sidste øl som en tyngde i benene, og hans blære dunker faretruende. Ude på det lille toilet læner han hånden mod væggen for at holde sig oprejst, og er det sådan, han skal pisse resten af livet, med hånden mod væggen for overhovedet at kunne stå på benene?

Da han kommer tilbage, er Uwes plads ved bordet tom. En blanding af panik og lettelse flyver igennem ham, hans glas er halvtomt, og han tømmer det på vej til disken. Hvad Uwe end har bestemt sig for, er det ikke hans problem, dagen har været lang nok, nu vil han sove og glemme alt om Uwe. Hvis det er muligt.

(...)

Lejligheden er overfyldt, ét værelse og et minimalt køkken, toilettet ude på trappeafsatsen deler Uwe med naboen, en gammel kone med rengøringsvanvid. En fordel, siger Uwe, der tørrer to glas fra køkkenhylden af i et stykke blomstret køkkenrulle og henter en vodkaflaske i et alderssteget køleskab. Samme model

som det, der stod i hans egen lejlighed i Bernauer Strasse, samme model som det, han delte med Eva. Sofaen, de sidder på, er betrukket med vinrødt fløj, hvor luven mangler flere steder. Han går ud fra, at den også er Uwes natteleje, lugten i rummet er indeklemmt, en blanding af sjældent vaskede lagener og dovent øl. Vodkaen smager af rå sprit og river i halsen. Han har bidt snapsen over, men Uwe er der straks med flasken.

- Jeg var et statsfjendtligt element, siger Uwe og fylder deres glas, før han fortsætter. – Det sagde de, og de havde ret, det var ikke det. Jeg syntes jo, det var lort, hvad de lavede. Det gjorde alle andre også, men statsfjender, dem kan man ikke have gående frit omkring. Problemet er at finde dem, men med et lille tip plejer det at ordne sig.

Uwe holder glasset med fingerspidserne, som hans nabo i København. Hans hjerne søger et hvilepunkt, men finder kun hende. En hærget krop i et sofahjørne, fanget i alkoholtågerne. Ingen opmuntrende tanke.

- Hvis ikke du havde været der, havde jeg slået hende ihjel. Så havde der været grund til at straffe mig, jeg var helt sikkert blevet hængt. Jeg ved ikke, om jeg skal takke dig eller pande dig en. Hvad er bedst, at blive hængt eller ikke at blive det. Det skal der en filosof til at svare på.

Uwe griner, men det er ikke morsomt.

- Seks år, siger han. – Det blev lettere, da jeg fik min dom. Alt var lettere end Hohen. Schön. Hausen.

Han udtaler hver stavelse, som om han stiller brikker op på et skakbræt, pang, pang, pang.

- Ved du, hvordan det er ikke at vide, hvor du er? Jeg mener ikke, når du lige er vågnet. Altid, dag og nat. Ingen ved, hvor du er, og du ved det heller ikke selv.

Mit liv har været sådan. Det tænker han, og samtidig ved han, at det er en forkælet løgn. Sammenlignet med Uwe har han ikke noget at klage over. Tre sultne døgn i Wien er en skovtur ved siden af det, Uwe snakker om, og som han skyller ned med endnu en vodka fra flasken, der dugger på det slidte sofabord. En standerlampe bag sofaen er den eneste belysning i rummet. Vinduet er

hermetisk lukket, og dagens varme ligger som en kvælende dyne derinde, han må have luft.

- Må jeg åbne vinduet, siger han.

Det er den første sætning, der kommer ud af hans mund, siden Uwe startede sin monolog for mange timer siden, og den lyder som en vittighed. Jorden går under, og hvad med at tage en tur i skoven.

Uwe ryster på hovedet.

- Kan du ikke tåle mosten? siger han. – Har du frosset i et par år, er det sådan her, du vil have det.

Uwes isse og pande er dækket af svedperler, hvordan han selv ser ud, kan han bare gætte sig til. Han har åndenød, og inde i hans hjerne bevæger et knivskarpt søgelys sig. Standser et øjeblik ved noget, et eller andet, men inden han når at fokusere, har det flyttet sig til noget nyt. Flasken på bordet har en sjat i bunden. Uwe tager den og sætter den for munden, tømmer den i et slubrende drag.

- Hvis du er mere tørstig, siger han. – Vi kunne gå på besøg. det er ikke sådan, at vi omgås, men hun bor lige rundt om hjørnet.

Rundt om hjørnet, han kender adressen. På rejsen hertil tænkte han på hende, men han havde svært ved at finde en grund til at opsøge hende. Hun var om nogen forhistorie, en, han havde en affære med engang i stenalderen, og som han forlod. Ikke fordi han ville, ikke på grund af hende, det var sandt, hvad han skrev i brevet, men for sin egen skyld. Nu har Uwe manet hende frem af skyggerne, hun sidder imellem dem i sofaen. Det rødblonde hår skinner i lampelyset, de smalle læber er fugtige, parat til at kysse, et kys der åbenbart kunne være mere end et almindeligt kys, hvis han skal tro Uwe, og hvorfor skulle han ikke det. Uwe virker ikke som en paranoid mytoman, og det, han siger, giver frygtelig, uigendrivelig mening.

- Ingen ved, hvor du er. Uwe gentager ordene. - Hvert skridt, jeg tog derinde, havde hun dømt mig til. Hver nat i kulden. Hvert døgn i en celle af gummi, der ingen hjørner havde, hvor du kunne ligge i mørket i dit eget lort og pis og glemme,

hvem du var. Ingen hjørner. Du ved ikke, hvad der er op eller ned, til sidst har du glemt, at du nogen sinde har eksisteret.

Han kan lugte hende, som om hun var virkelig. Eau de cologne, hun klappede kroppen ind i den, når hun havde vasket sig om morgenen, hun hældte den over håndleddene, før hun gik på scenen, det tog toppen af nervøsiteten, sagde hun. Nu sidder hun ved siden af ham, og hvis hun er nervøs, viser hun det ikke.

- Jeg tror ikke, hun tænkte så langt. Uwe stiller flasken fra sig. - Jeg tror ikke, hun havde den slags fantasi. Men jeg ville slå hende ihjel for det. Da du forsvandt, kunne jeg have gjort det, det ville have været let at passe hende op efter en forestilling, en sen aften. Jeg kunne have kvalt hende og givet mig god tid. Slukket for hende og hendes øjne. Hun så på mig med foragt, jeg var et kryb, hun kunne mase med hælen. I et par måneder havde jeg fantasier om skrækken i hendes øjne, når jeg lagde hænderne om halsen på hende. Det var først, da en eller anden sagde, at hun var gravid, at jeg opgav, ungen havde jo ikke gjort mig noget.

Hun skubber sig til rette i sofaen, trækker benene op under sig, holder om knæene, spreder lårene, og noget kommer ud af hende, noget levende. Noget, der spræller og skriger, og hans liv har ikke længere nogen hjørner. Hans liv er mørke, og mørke har ingen hjørner. Et sted i mørket fortsætter Uwes stemme, men han kan ikke længere høre ordene, og til sidst holder den op.

Uwe er gledet halvt ned fra sofaen, da han får sig hejset op fra sofaen og famler sig frem til yderdøren. Trappen er hul under hans fødder, og han snubler og glider ned ad de sidste trin på hæle og haleben. Det gør ondt, men det vækker ham, i hvert fald så meget, at han er i stand til at gå uden at miste balancen. Det er stadig lunt udenfor og folk slentrer på fortovene, små grupper på vej ud eller hjem. En ung fyr med en alt for stor hund kommer imod ham. Hunden rykker i snoren, da de passerer ham, blotter tænderne og knurrer, og han må bekæmpe sin lyst til at sparke dyret i ribbenene, se den flyve hen ad fortovet, høre den jamre. Hunde hader han, han ved, det er uretfærdigt, hunde er hverken værre eller bedre end deres ejere, men det er ikke ejerne, der sætter tænderne i ens lår.

Facaden på huset rundt om hjørnet ligner sig selv. Selv nu, årtier senere, er der pletter, hvor pudset er faldet af efter en trykbølge fra en bombe og har blottet de nøgne mursten. Årene har givet det hele en slags formildende patina, men i bund og grund er huset det samme. Bedre end det, han boede i på Bernauer Strasse, dårligere end det, han bor i nu, som også er en gammel arbejderbolig, men en, der ikke har været igennem et bombeangreb.

Her havde de eget toilet med håndvask, så de ikke var nødt til at vaske sig i køkkenet, et rigtigt soveværelse med plads til et klædeskab. Et soveværelse, hvor der har stået en vugge. Hvor hun har lænet sig ind over den og trøstet barnet, der lå i den. Hvor hun har løftet barnet op i sengen og stoppet en brystvorte ind i en vrælende mund. Zinkbaljen i køkkenet, hun har kogt bleer i den, skyllet dem i køkkenvasken, så hænderne blev blå i det kolde vand, hængt dem op på tørresnoeren nede i gården. Han ser dem for sig, bleerne, hvide stofstykker, som fredsflag, viftende i vinden. Ved bordet, hvor de spiste morgenmad og tog et stykke brød og en stump pølse, når de kom sent hjem efter en forestilling, har der stået en barnestol. I stolen et barn. Barnet er en diset plet, han kan ikke skelne konturerne. Måske er det der et hoved, en buttet hånd, en fod i en sok, men han kan ikke se farverne, intet hår, intet, der afslører et køn, han ser barnet som gennem en frossen rude. Han kender ingen småbørn, har aldrig interesseret sig for dem, børn lå uden for hans horisont. Et barn, der er en blanding af hans og Evas gener, kan han ikke forestille sig. Når han anstrenger sig, er det en kliché fra en fjernsynsreklame for engangsbleer, han ser, ikke et rigtigt barn. Slet ikke et, der har noget med ham at gøre. Han ved ikke mere om barnet eller om hendes liv end det, Uwe nåede at levere, før sprutten gjorde ham stum, og på det tidspunkt var han selv holdt op med at lytte.

Er det et svigt, når man ikke ved, at man svigter? Han rejste uden at vide, at hun var gravid. Han elskede hende ikke, og et barn ville blot have været yderligere en bekræftelse på, at han sad fast i en umulig situation, dobbelt spærret inde af ydre og indre kræfter, dømt til at tilpasse sig.